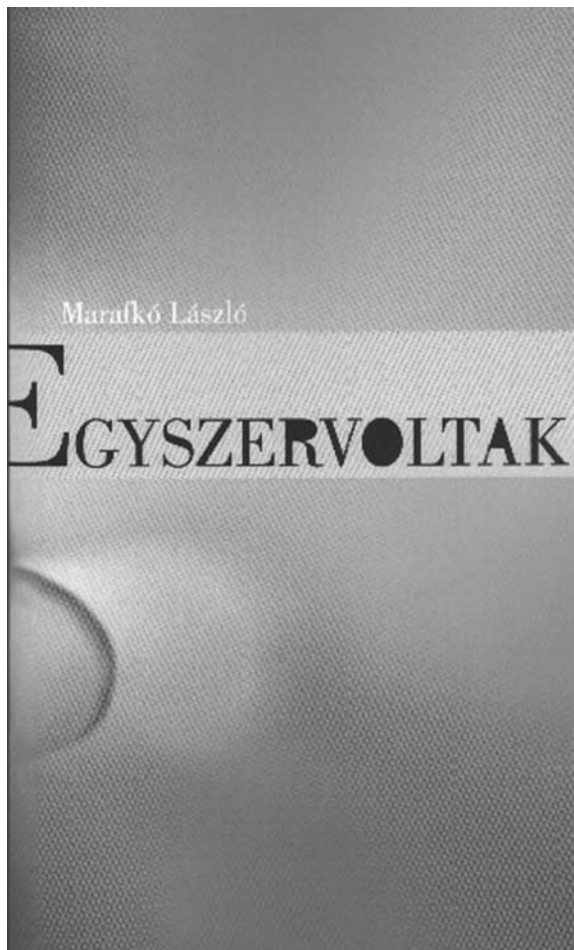

Marafkó László egy- és többpercesei

Az első emlékeim egyike Marafkó Lászlóról, hogy szerkesztője volt a hetvenes években annak a pécsi egyetemi lapnak, az Universitas-nak, amelyben első, irodalommal foglalkozó írásaim megjelentek. Aztán elváltak az utak. Ő harminchét esztendő-töltött különböző lapoknál, és közben sorra jelentek meg különböző műfajú kötetei. Publicisztika, riport, esszé, kisregény, ifjúsági regény, stb.

S most örömmel vettem kézbe *Egyszervoltak* című novelláskötetét, benne az elmúlt két évtized kisprózai termésével. Hagyományosnak is mondható elbeszélő hang az övé, puritanizmussal, példás tömörítéssel, néhol sajátos egypercesekkel. (Nem vitás, hogy hatott rá Örkény István is...) Mindezek a minőségek gyakran párosulnak finom líraisággal. Igazolandó eme állításaimat, álljon itt a *Világvég* teljes szövege: „Nikodémusz Béla Leonardo a látogató elől a fal felé fordult: - Próbálgass meg nélkülem boldogulni. Azzal egymillió-háromszázhuszonhétezer-nyolcszázöt éves álomba merült.” S persze még egy fogalom, a groteszk is ide kívánczok, mint ahogy más, hasonló műveiben is többször találkozunk ilyen bravúrral. És minden szónak helye van, nincs üresjárat, fölösleges mellébeszélés. A kisemberek sorsát írja le leggyakrabban, póztalanul, a magyar nyelv teremtő erejét példásan fölhasználva.

A legjobb értelemben vett realista kispróza az övé, s persze ott van mögötte az újságírói múlt, a valóságismeret magas foka. Néhol fölfedezhetjük Marafkó László írásaiban a publicisztika elemeit is, és az ő esetében mindez inkább erény. Hősei esendők, jórészt a társadalmi változások kiszolgáltatottjai. Megérinti őket az elmúlás, az egyszerű élet keserű valósága. Jellemzi több írását is a hétköznapi pillanatok sejtelmes rögzítése, és megesik, hogy a történetet befejezetlennek érzi az olvasó. (pl. *Déli árnyék*) Egy-egy fölvilágító momentum, egy-egy fölvilágító női comb rejtett erotikája sem hiányzik innen.

Általában rövid, pattogó mondatokkal szövi a cselekményt, és ez drámaiságot kölcsönöz több helyen is. Erre példa a *Sírás*, amelyben a tankok 1956-os bevonulása, valamint az anya halála kiváltotta sírás, vagy éppen annak hiánya jelent befogadói élményt. Idősíkváltásainak visszatérő eleme a halál. Szülőké, testvére, és ez a legváratlanabb pillanatokban tör fel belőle (*Angyal az utcasarkon*, „*Már alszanak*”).

A kötet jórészt tesz ki azok az elbeszélések, amelyek legújabb világunk égető társadalmi gondjait állítják a középpontba. S ha nem is mindig sikerül a legmagasabbra jutni a szerzőnek, azt azonban minden esetben láthatjuk, hogy igazságkeresése, a bajok kimondásának nemes igénye egyértelmű és dicséretes. S ha már a publicisztikai vonásokról szó esett, hozzátehetjük még, hogy két, nagy hagyományokkal rendelkező műfajnak, a tárcának és a karcolatnak a jellemzőit is fölfedezhetjük számos írásban. Marafkó László a magyar irodalom és írásbeliség egyik érvényes és értékes útját járja, jeles elődök munkásságát folytatja (*Akkor, egyszer*). A *maszkban* pedig lélektani mélységgel ábrázol egy hajdani ügynököt, aki egyébként az elbeszélés hősénekegyik munkatársa volt. Gyaníthatóan életrajzi elemeket használ föl ebben az esetben az író, természetesen a fikció eszközeivel. Érzékelteti egyben azt a tényt is, hogy új világunkban alaposan elverték a port néhány jelentéktelen ügynökön, s ugyanakkor az igazi tények és bűnösök föltáratlanok maradtak. S íme, a mű emlékezetes befejezése: „Z.-nek nem kell többé kísértene, immár békében visszamehet az árnyak közé, átvette a túlnani küldeményt. Megkésve, de vetted. Megesik ez a postai kézbesítés során is. A maszkot nem töröd össze, nem dobod ki. Síremlék a polcodon. Alatta nincs semmi. Legfeljebb az ellilant idő. Az életed.”

Igen, Marafkó László esendő alakjai korunk, a letűnt és megszületett század gyermekei. A teljességhez tartozik az ő fölmutatásuk.